

Forskrift om grunnutdanning og etterutdanning for yrkessjåfører (yrkessjåførforskriften)

Fastsatt av Vegdirektoratet 16. april 2008 med hjemmel i vegtrafikklov 18. juli 1965 nr. 4 §§ 24 og 29, jf. delegasjonsvedtak 7. februar 2008. Jf. EØS avtalen vedlegg XIII nr. 36 a (direktiv 2003/59/EF).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder krav til grunnutdanning, prøve og etterutdanning for fører som vil erverve eller fornye retten til mot vederlag å utføre person- eller godstransport med kjøretøy i førerkortklassene C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE på veg åpen for alminnelig trafikk. Krav i denne forskriften kommer i tillegg til krav om førerrett etter forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m.

Forskriften gjelder ikke for fører av kjøretøy

- a) som benyttes av eller er under kontroll av forsvaret, sivilforsvaret, politiet, brannvesenet eller ambulansetjeneste
- b) som prøvekjøres med henblikk på teknisk utvikling, reparasjon eller vedlikehold, eller som er nytt eller ombygd og ennå ikke tatt i bruk
- c) som benyttes i nødssituasjoner eller til redningsoppdrag
- d) som benyttes til opplæring for å erverve førerrett eller opplæring for å få eller fornye yrkessjåførkompetanse
- e) som benyttes til frakt av materiell eller utstyr som skal brukes i forbindelse med utøvelse av yrke, forutsatt at det å føre kjøretøyet ikke er personens hovedaktivitet
- f) hvor høyeste tillatte hastighet ikke overstiger 45 kilometer per time.

§ 2 Definisjoner

Med yrkessjåførkompetanse menes retten til å utføre person- eller godstransport mot vederlag ved føring av kjøretøy som krever førerrett i klassene C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE.

Med timer menes undervisningsperioder på 60 minutter.

Med tredjestat menes stat utenfor EØS.

§ 3 Krav om yrkessjåførkompetanse og gyldig bevis

Person som mot vederlag skal utføre godstransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene C1, C1E, C, eller CE skal ha gyldig bevis for yrkessjåførkompetanse for godstransport.

Person som mot vederlag skal utføre persontransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene D1, D1E, D eller DE skal ha gyldig bevis for yrkessjåførkompetanse for persontransport.

Person som har førerrett i klassene D1, D1E, D eller DE ervervet før 10. september 2008 og person som har førerrett i klassene C1, C1E, C eller CE ervervet før 10. september 2009, unntas fra krav om grunnutdanning i kapittel 2. Krav om etterutdanning gjelder likevel fullt ut.

§ 4 Tredjestatsborger

Statsborger fra stat utenfor EØS som utfører yrkestransport i Norge omfattes av forskriften når vedkommende er ansatt i eller blir benyttet av virksomhet etablert i en EØS-stat.

Person med mer enn ett statsborgerskap hvorav ett er i en EØS-stat, regnes ikke som tredjestatsborger.

§ 5 Unntak for lærling i yrkessjåførfaget

Regionvegkontoret kan på bakgrunn av dokumentasjon fra lærebedrift tillate lærling som gjennomfører læretid i yrkessjåførfaget å utføre person- eller godstransport uten yrkessjåførkompetanse. Slik tillatelse kan maksimalt gis for tre år og skal alltid medbringes under kjøring. Lærling kan bare utføre transport for virksomhet som vedkommende står i et løpende lærlingkontraktsforhold med. Lærebedriften plikter straks å melde fra til regionvegkontoret dersom en lærling bryter lærekontrakten.

Kapittel 2. Grunnutdanning og etterutdanning

§ 6 Utdanningen

Yrkessjåførkompetanse oppnås ved å gjennomføre grunnutdanning og etterutdanning etter reglene i dette kapitlet. Grunnutdanning og etterutdanning skal gjennomføres i samsvar med læringsmålene og krav til innhold i utdanningen som er gitt i forskriften.

Undervisningen kan gjennomføres i grupper på inntil 24 personer.

§ 7 Adgang til yrkessjåførutdanning

Det kreves ikke førerrett i den aktuelle førerkortklassen for å gjennomføre grunnutdanningen. Før den individuelle kjøretreningen kan gjennomføres skal likevel kravene i § 10 annet ledd og vilkårene for øvingskjøring i forskrift om trafikkopplæring og førerprøve m.m. 1. oktober 2004 nr. 1339 kapittel 2 være oppfylt.

Statsborger fra EØS-stat som er bosatt i Norge kan gjennomføre grunnutdanning i Norge. Statsborger fra EØS-stat er bosatt eller arbeider i Norge kan gjennomføre etterutdanning i Norge.

Tredjestatsborger som arbeider i en virksomhet som er etablert i Norge eller har arbeidstillatelsen som er utstedt av norske myndigheter kan gjennomføre grunnutdanning i Norge. Tredjestatsborger som er bosatt eller arbeider i Norge kan gjennomføre etterutdanning i Norge.

§ 8 Fullstendig grunnutdanning, alle rettigheter

Fullstendig grunnutdanning skal samlet utgjøre 280 timer.

Person som har oppnådd yrkessjåførkompetanse på bakgrunn av 280 timer grunnutdanning og bestått prøve kan utføre person- eller godstransport i samsvar med sin førerrett og kravene til yrkessjåførkompetanse i § 3.

§ 9 Komprimert grunnutdanning, begrensede rettigheter

Yrkessjåførkompetanse kan oppnås gjennom komprimert grunnutdanning. Utdanningen skal samlet utgjøre 140 timer.

Person som har oppnådd yrkessjåførkompetanse gjennom komprimert grunnutdanning og bestått prøve, kan fra fylte

- a) 18 år utøve godstransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene C1 og C1E
- b) 21 år utøve godstransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene C og CE
- c) 21 år utøve persontransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene D1 og D1E
- d) 21 år utøve persontransport i rute oppad begrenset til 50 kilometer med kjøretøy som krever førerrett i klassene D og DE
- e) 23 år utøve persontransport med kjøretøy som krever førerrett i klassene D og DE.

§ 10 *Krav om individuell kjøretrening i grunnutdanningen*

Eleven skal gjennomføre 20 timer individuell kjøretrening ved fullstendig grunnutdanning og ti timer individuell kjøretrening ved komprimert grunnutdanning. All individuell kjøretrening skal gjennomføres med den type kjøretøy utdanningen gjelder. Gjennomført sikkerhetskurs på veg for tunge klasser godskrives som to timer individuell kjøretrening.

Før gjennomføring av individuell kjøretrening skal eleven ha fullført sikkerhetskurs på veg i trinn 4 i trafikkopplæringen i den aktuelle førerkortklassen, jf. forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. kapitlene 17 til 24.

Kjøretøyet skal tilfredsstillende krav til kjøretøy til førerprøven i forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. kapittel 30. Likevel gjelder ikke kravene til tilleggsutstyr og nødvendig utstyr for å gjennomføre sikkerhetskontroll der eleven har førerrett i den aktuelle klassen. Reglene om aktuell totalvekt gjelder ikke for de deler av kjøringen som foregår etter lossing i transportoppdrag.

§ 11 *Utvidelse av kompetanseområde*

Ved å gjennomføre 70 timer utdanning, hvor fem timer utgjør individuell kjøretrening og bestå teoretisk prøve i emner relatert til persontransport kan yrkessjåførbevis for godstransport utvides til også å gjelde persontransport. På tilsvarende måte kan bevis for persontransport utvides til også å gjelde godstransport.

Yrkessjåførkompetanse kan også utvides ved å gjennomføre 35 timer komprimert utdanning, hvor fem timer utgjør individuell kjøretrening og bestå teoretisk prøve i emner relatert til person- eller godstransport. Dette gjelder uavhengig av om grunnleggende kompetanse er oppnådd ved fullstendig eller komprimert utdanning. Utvidet kompetanse ved 35 timers komprimert utdanning er underlagt aldersbegrensningene i § 9.

Utvidelse av kompetanse skal ikke medføre repetisjon av emner fra grunnutdanningen.

§ 12 *Krav om regelmessig etterutdanning*

For å opprettholde yrkessjåførkompetanse skal den enkelte gjennomføre etterutdanning innen hvert femte år etter at bevis for yrkessjåførkompetanse ble utstedt første gang eller fornyet. Etterutdanningen gjennomføres som 35 timer undervisning fordelt på fem moduler. Den som etter § 3 tredje ledd er unntatt fra kravet om grunnutdanning må for å opprettholde sin yrkessjåførkompetanse første gang gjennomføre etterutdanning etter reglene gitt i §§ 51 og 52.

§ 13 *Gjennomføring av etterutdanning*

Etterutdanningen skal avholdes over fem dager av syv sammenhengende timers varighet. Person som ønsker å opprettholde yrkessjåførkompetanse for både person- og godstransport skal gjennomføre fem moduler, hvorav minst en modul må være spesielt relatert til persontransport og en til godstransport.

Etterutdanningen skal fullføres innen seks måneder etter at den første av de 35 timene er gjennomført. Det skal tas hensyn til påbegynt etterutdanning når en yrkessjåfør skifter lærested før etterutdanningen er fullført.

§ 14 *Frammøte*

I grunnutdanningen skal eleven ha deltatt i minst 90 prosent av undervisningstiden og gjennomført all individuell kjøretrening for å få godkjent utdanningen.

I etterutdanningen skal eleven ha deltatt i alle undervisningstimer. Ved fravær må undervisning tilsvarende den tapte undervisningen gjennomføres for å få godkjent etterutdanningen.

§ 15 Fjernundervisning og bruk av simulator i undervisningen

Lærested med særlig godkjenning etter § 22 kan tilby utdanning ved bruk av fjernundervisning og simulator i de deler av utdanningen som godkjenningen omfatter.

Ved avslutning av hver del av utdanningen eleven tar gjennom fjernundervisning skal lærestedets undervisningsansvarlig godkjenne minst ett innleveringsarbeid fra eleven før delen kan godkjennes.

For de deler av utdanningen som gjennomføres ved fjernundervisning gjelder ikke reglene i § 14.

Ved fullstendig grunnutdanning kan maksimalt åtte timer av den individuelle kjøretreningen gjennomføres i simulator, og maksimalt fire timer ved komprimert utdanning.

§ 16 Teoretisk prøve

Den som skal oppnå yrkessjåførkompetanse skal bestå en teoretisk prøve. Teoretisk prøve kan avlegges når all undervisning er gjennomført og registrert i Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret).

Vegdirektoratet utarbeider prøver. Prøven skal være skriftlig og gjennomføres på norsk. Hvis kandidaten har lese- og skrivevansker eller tilsvarende, kan regionvegkontoret etter dokumentert søknad gi tillatelse til at tilsvarende prøve avlegges muntlig.

Alle prøver etter forskriften skal ha samme vanskelighetsgrad og varighet. Prøven skal omfatte minst ett spørsmål fra hvert læringsmål i grunnutdanningen. Dersom 85 prosent av spørsmålene er riktig besvart skal prøven vurderes som bestått.

Prøven bestilles hos regionvegkontoret som fastsetter prøvesteder og arrangerer prøvene. Før prøven gjennomføres skal kandidaten framvise akseptabel legitimasjon.

§ 17 Sensur, rett til å klage, ny prøve

Kandidaten meddeles resultatet av prøven umiddelbart etter at prøven er avsluttet. Kandidaten kan etter ønske få opplyst hvilke tema som er besvart galt. Prøvestedet skal gjøre kandidaten oppmerksom på denne rettigheten.

Kandidaten har rett til å klage over resultatet av prøven. Vegdirektoratet er klageinstans.

Dersom prøven ikke består kan ny prøve tidligst gjennomføres etter to uker.

Kapittel 3. Læresteder

§ 18 Godkjenning av lærested

Lærested som tilbyr utdanning etter denne forskriften skal være godkjent av regionvegkontoret.

Godkjenning gis etter skriftlig og dokumentert søknad. Søknaden skal inneholde

- a) hvilke deler av utdanningen lærestedet søker godkjenning for
- b) undervisningsplan
- c) redegjørelse for undervisningsmetoder og hvordan undervisningen skal gjennomføres for å oppfylle kravene i forskriften
- d) undervisningspersonellens kvalifikasjoner og faglige bakgrunn
- e) opplysninger om geografisk tilholdssted, undervisningslokaler, undervisningsmateriell, utstyr og kjøretøyer som skal brukes i undervisningen.

Det kan knyttes vilkår til godkjenningen.

Godkjenningen registreres i Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret).

§ 19 *Administrative krav til lærestedet m.m.*

Lærestedet skal

- a) disponere relevant utstyr, undervisningslokale og områder som er nødvendig for å gjennomføre den undervisning lærestedet er godkjent for
- b) disponere relevante kjøretøy dersom lærestedet tilbyr individuell kjøretrening
- c) ha godkjent undervisningsansvarlig
- d) hvert halvår melde til regionvegkontoret gjeldende undervisningsplan
- e) hvert halvår melde til regionvegkontoret fullstendig oversikt over det undervisningspersonell lærestedet benytter og har benyttet siste seks måneder, inkludert relevant informasjon om den enkeltes utdannings- og yrkesbakgrunn
- f) før undervisningen starter informere eleven skriftlig om forhold av betydning for utdanningen, herunder lærestedets navn, rutiner for bestilling og avbestilling av undervisningstimer samt varighet, innhold og pris for en undervisningstime
- g) elektronisk melde til Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret) opplysninger om hvilken modul den enkelte elev har gjennomført og tidspunkt for gjennomføring senest 14 dager etter at eleven har avsluttet den aktuelle modulen
- h) skriftlig melde til regionvegkontoret om endring i forhold som har betydning for godkjenningen, herunder opphør eller flytting av lærestedet, skifte av eier eller undervisningsansvarlig.

§ 20 *Faglige og pedagogiske krav til lærestedet m.m.*

Lærestedet skal

- a) drive opplæring i samsvar med gjeldende regelverk og eventuelle vilkår tilknyttet godkjenningen
- b) gi opplæring av forsvarlig pedagogisk karakter
- c) til enhver tid ha oppdaterte undervisningsplaner
- d) gi undervisning i samsvar med undervisningsplanene
- e) benytte undervisningspersonell som tilfredsstiller kravene etter forskriften.

§ 21 *Elevfortegnelse*

Lærestedet skal fortløpende føre elevfortegnelse med navn, adresse, fødselsnummer, når eleven begynte og sluttet, undervisningsfremmøte, samt hvilke deler av utdanningen eleven har gjennomført ved lærestedet.

Elevfortegnelse skal oppbevares i fem år. Dersom elevfortegnelse er ført elektronisk, skal sikkerhetskopi tas hver måned. Sikkerhetskopi skal dateres og undertegnes av undervisningsansvarlig.

§ 22 *Godkjenning for fjernundervisning og simulator*

Vegdirektoratet kan etter søknad gi godkjenning for å tilby deler av grunnutdanningen gjennom fjernundervisning eller ved hjelp av simulator. I tillegg til opplysningene i § 18 annet ledd skal tekniske, faglige og pedagogiske forutsetninger for å tilby slik utdanning fremgå av søknaden.

Godkjenningen registreres i Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret).

§ 23 *Yrkessjåførutdanning i offentlig videregående skole*

Videregående skole som utpekes av skoleeier, kan tilby utdanning etter forskriften som en del av videregående opplæring etter lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa 17. juli 1998 nr. 61 (opplæringslova).

Pliktene etter §§ 18 til 22, kapittel 4, §§ 26, 28 og 29 og kapittel 6 gjelder ikke for videregående skoler. Kontroll og tilsyn med videregående skoler som tilbyr utdanning etter forskriften gjennomføres etter reglene gitt i og med hjemmel i opplæringslova.

Person som underviser i individuell kjøretrening må tilfredsstillere kravene i § 27.

Før eleven kan avlegge prøve hos regionvegkontoret, skal skolen elektronisk ha meldt til Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret) at eleven har gjennomført alle moduler.

Kapittel 4. Undervisningsansvarlig

§ 24 Godkjenning av undervisningsansvarlig

Lærestedet skal ha en undervisningsansvarlig som er godkjent av regionvegkontoret og registrert i Trafikkskole, sensor og kursarrangørregisteret (TSK-registeret). Godkjenning gis etter dokumentert søknad. En person kan kun være undervisningsansvarlig for ett lærested.

Undervisningsansvarlig skal tilfredsstillere kravene til undervisningspersonell i § 26 første eller annet ledd. Dersom lærestedet bare tilbyr etterutdanning, skal undervisningsansvarlig tilfredsstillere kravene i § 28 første eller annet ledd.

§ 25 Undervisningsansvarligs plikter

Undervisningsansvarlig har faglig og administrativt ansvar for at lærestedet drives i samsvar med gjeldende regelverk og lærestedets godkjenning.

Undervisningsansvarlig plikter blant annet å

- a) samordne virksomheten ved lærestedet
- b) være ansvarlig for utarbeidelse, gjennomføring og oppdatering av undervisningsopplegget
- c) veilede og kontrollere lærestedets undervisningspersonell, herunder være ansvarlig for at undervisningen holder påkrevd faglig og pedagogisk standard
- d) evaluere undervisningen og sørge for at undervisningspersonellet gjennomgår nødvendig faglig oppdatering
- e) påse at bare kvalifisert personell gir undervisning
- f) være lærestedets kontaktperson mot regionvegkontoret
- g) ivareta lærestedets ansvar for elektronisk innmelding av elevenes opplæring.

Kapittel 5. Undervisningspersonell

§ 26 Krav til personell som skal undervise i grunnutdanningen

Person som har faglig og pedagogisk høyere utdanning tilsvarende minst 150 studiepoeng, derav tilsvarende minst 30 studiepoeng pedagogiske fag, kan undervise i de emner som har en relevant faglig sammenheng med vedkommendes utdanning.

Trafikklærere som oppfyller vilkårene i forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. § 6-2, jf. §§ 6-8, 6-11 eller 6-12, kan undervise i emner som har relevant faglig sammenheng med vedkommendes utdanning.

Person som har utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng kan under oppsyn av lærer som oppfyller kravene til utdanning etter første eller annet ledd, undervise i emner som har en relevant faglig sammenheng med vedkommendes utdanning.

§ 27 *Krav til undervisningspersonell ved individuell kjøretrening*

Person som skal undervise i individuell kjøretrening i grunnutdanningen skal være godkjent trafikkklærer for fører av tunge kjøretøy, jf. forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. § 6-8, jf. § 6-2. Øvrige krav i § 26 gjelder ikke for den som skal undervise i individuell kjøretrening.

§ 28 *Krav til personell som skal undervise i etterutdanningen*

Person som oppfyller kravene i § 26 kan på tilsvarende vilkår undervise i etterutdanningen.

Person med fagbrev og minst fem års relevant yrkeserfaring kan undervise i emner i etterutdanningen som står i en faglig sammenheng med vedkommendes fagutdanning.

Person som oppfyller kravet i § 27 eller har minst fem års dokumentert erfaring som yrkessjåfør med relevant kjøretøy, kan undervise i individuell kjøretrening i etterutdanningen.

§ 29 *Alminnelig krav til faglig oppdatering*

Undervisningspersonell skal holde seg faglig oppdatert. Vegdirektoratet kan kreve at undervisningspersonell gjennomgår særskilte kurs for å kunne gi undervisning etter forskriften.

Kapittel 6. Tilsyn

§ 30 *Kontroll og tilsyn med lærested*

Lærestedet skal være tilgjengelig for tilsyn fra regionvegkontoret. Undervisningsplaner, elevfortegnelse, lister over frammøte og fravær og register for gjennomført opplæring, skal være tilgjengelig for tilsynsmyndigheten.

Representant fra regionvegkontoret har rett til å overvære undervisningen, og kan avbryte og underkjenne opplæring dersom den er i strid med forskriften.

§ 31 *Samarbeidsplikt med tilsynsmyndigheten*

Undervisningsansvarlig, øvrig undervisningspersonell og andre tilsatte plikter å gi de opplysninger om virksomheten som tilsynsmyndigheten krever, samt fremvise og utlevere for kontroll dokumenter eller utstyr som angår yrkessjåførutdanningen og virksomheten for øvrig. Er opplysningene lagret elektronisk kan regionvegkontoret kreve datert utskrift undertegnet av undervisningsansvarlig.

§ 32 *Reaksjonsmidler overfor læresteder*

Regionvegkontoret kan gi lærestedet advarsel eller pålegg som anses nødvendig for at opplæring og drift skal skje i samsvar med forskriften. Dersom lærestedet ikke retter påpekte forhold, kan regionvegkontoret midlertidig eller permanent kalle tilbake lærestedets godkjenning.

Ved alvorlig brudd på lærestedets plikter etter forskriften, kan regionvegkontoret kalle tilbake lærestedets godkjenning uten forutgående advarsel eller pålegg om retting.

§ 33 *Reaksjonsmidler overfor undervisningsansvarlig*

Regionvegkontoret kan gi undervisningsansvarlig advarsel eller pålegg som anses nødvendig for at vedkommende skal opptre i samsvar med regler gitt i forskriften. Dersom

undervisningsansvarlig ikke etterkommer advarselen eller pålegget, kan regionvegkontoret midlertidig eller permanent kalle tilbake godkjenning som undervisningsansvarlig.

Ved alvorlig brudd på undervisningsansvarligs plikter etter forskriften, kan regionvegkontoret kalle tilbake godkjenning uten forutgående advarsel eller pålegg.

Kapittel 7. Bevis for yrkessjåførkompetanse og rettigheter ervervet i annen EØS-stat eller tredjestat

§ 34 Plikt til å medbringe bevis for yrkessjåførkompetanse under kjøring

Bevis for yrkessjåførkompetanse skal slik det fremgår av vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 § 29 medbringes under kjøring. Som bevis for yrkessjåførkompetanse regnes også førerkort påført fellesskapskode 95.

§ 35 Gyldighetstid, utstedelse og fornyelse av bevis

Regionvegkontoret utsteder bevis for yrkessjåførkompetanse. Bevis for yrkessjåførkompetanse er gyldig i fem år fra beviset ble utstedt første gang eller fornyet. Ved kompetanseutvidelse utløper den sist oppnådde kompetansen samtidig som den først oppnådde kompetansen.

Med mindre annet fremgår av dette kapitlet utstedes bevis for yrkessjåførkompetanse ved at en harmonisert EØS-fellesskapskode avmerkes i førerkortet.

Søknad om utstedelse av bevis skal ledsages av legeattest som kreves for den aktuelle førerkortklasse i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. vedlegg 1.

Etterutdanning i samsvar med kapittel 2 skal være gjennomført før beviset kan fornyes. Søknad om fornyelse av bevis skal fremmes for regionvegkontoret innen tre måneder etter at etterutdanningen er gjennomført for å gi grunnlag for fornyelse.

Bevis for yrkessjåførkompetanse må fornyes innen gyldighetstiden for å ha uavbrutt gyldighet. Ved fornyelse skal akseptabel legitimasjon framvises.

Utløpt bevis for yrkessjåførkompetanse som følge av manglende fornyelse kan fornyes ved å gjennomføre etterutdanning etter kapittel 2.

§ 36 Statsborger fra annen EØS-stat

Bevis for yrkessjåførkompetanse utstedt i annen EØS-stat er gyldig i Norge i samsvar med sitt innhold.

Person som er bosatt i Norge og innehar førerkort utstedt i annen EØS-stat skal ved innbytte til norsk førerkort få avmerket sin yrkessjåførkompetanse i førerkortet.

Hvis det ikke foretas innbytte av førerkortet skal person som er bosatt eller arbeider i Norge og innehar førerkort utstedt i annen EØS-stat få utstedt særskilt bevis for yrkessjåførkompetanse for utdanning som er gjennomført i Norge.

Regionvegkontoret kan etter dokumentert søknad godkjenne hele eller deler av etterutdanning gjennomført i annen EØS-stat. Søknaden skal inneholde

- a) lærestedets navn og tilholdssted
- b) den gjennomførte etterutdanningens varighet og innhold.

§ 37 Statsborger fra tredjestat

Tredjestatsborger som utfører godstransport, skal dokumentere påkrevd yrkessjåførkompetanse ved merknad i førerattest, jf. forskrift 26. mars 2003 nr. 402 om internasjonal person- og godstransport, samt kabotasje § 2 (forordning (EF) nr. 484/2002). Tredjestatsborger som utfører

godstransport og har norsk førerkort kan i tillegg få sin yrkessjåførkompetanse avmerket i førerkortet.

Tredjestatsborger som utfører persontransport og som ikke har norsk førerkort, skal få dokumentert sin yrkessjåførkompetanse ved utstedelse av særskilt yrkessjåførbevis.

Tredjestatsborger som utfører persontransport og har norsk førerkort skal få avmerket sin yrkessjåførkompetanse i førerkortet.

§ 38 *Tap eller utskifting av bevis for yrkessjåførkompetanse mv.*

Person som har mistet eller er blitt frastjålet bevis for yrkessjåførkompetanse kan få utstedt nytt bevis. Bevis for yrkessjåførkompetanse som på grunn av navneskifte eller fysisk tilstand ikke lenger kan brukes som dokumentasjon skal skiftes ut.

For person som har bevis for yrkessjåførkompetanse ved avmerking av harmonisert EØS-felleskapskode i førerkortet gjelder reglene i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. kapittel 7.

For person som har særskilt bevis for yrkessjåførkompetanse gjelder reglene for utstedelse av nytt bevis som for førerkort i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. kapittel 7 tilsvarende så langt de passer.

Når særskilt bevis for yrkessjåførkompetanse er på et sted det ikke med rimelighet kan forlanges at blir hentet straks, kan midlertidig dokumentasjon utstedes. Skjema for midlertidig kjøretillatelse med særlig merknad om yrkessjåførkompetanse benyttes, jf. forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. kapittel 7.

Kapittel 8. Mål og timeantall for utdanningen

§ 39 *Nivå og oppbygning*

Nivået på undervisningen må tilsvare minst undervisningsnivået i yrkesutdanningen i videregående skole.

Grunnutdanningen består av seks moduler. Modul 1, 2 og 3 er felles for person- og godstransport. Modul 4, 5 og 6 gjennomføres for enten person- eller godstransport. Ved utvidelse av kompetanseområde skal modul 4, 5 og 6 gjennomføres for den transporttypen kompetansen utvides til. Modulene skal gjennomføres i stigende nummerrekkefølge, likevel kan modul 3 tas før modul 2.

§ 40 *Undervisning og læreplaner*

Undervisningen skal legges til rette for at eleven kan nå målene for utdanningen som er fastsatt i denne forskriften.

Vegdirektoratet utarbeider læreplaner. Læreplanene er ikke forskrift.

§ 41 *Hovedmål for yrkessjåførutdanningen*

Etter gjennomført yrkessjåførutdanning skal eleven ha nødvendige kvalifikasjoner for å kunne arbeide som yrkessjåfør mot vederlag i persontransport eller godstransport.

Eleven skal

- a) kjøre optimalt og trafiksikkert
- b) vise profesjonalitet i sin utførelse av yrket
- c) ivareta egen og andres sikkerhet ved arbeid når kjøretøyet står i ro.

§ 42 *Mål og timeantall for modul 1 Vegtransporten og samfunnet*

Etter gjennomført modul 1 skal eleven forstå hvordan vegtransporten foregår og hvilken betydning den har for at samfunnet skal fungere.

Eleven skal

- a) ha oversikt over vegtransportens og yrkessjåførens rolle i samfunnet
- b) kjenne til og kunne finne fram i aktuelle lover, forskrifter og andre regelverk, og kjenne til at det kan være alvorlige konsekvenser ved lovbrudd
- c) kunne gjøre rede for reglene om arbeidstid og kjøre- og hviletid samt vise og forklare bruken av analoge og digitale fartsskrivere
- d) forstå betydningen av å yte service i kundebehandlingen, og kjenne til utfordringer i ulike kommunikasjonsituasjoner.

Modul 1 består av 38 timer ved fullstendig grunnutdanning og 18 timer ved komprimert grunnutdanning.

§ 43 *Mål og timeantall for modul 2 Yrkessjåførens sikkerhet, helse og arbeidsmiljø*

Etter gjennomført modul 2 skal eleven forstå at samfunnets krav til stadig mer effektiv transport ikke kan gå foran hensynet til egen og andres sikkerhet. Eleven skal ha kunnskap om hvordan uønskede konsekvenser kan motvirkes.

Eleven skal

- a) kjenne til risikoen ved å arbeide innen transportbransjen, være spesielt bevisst på den menneskelige faktor som utløsende årsak til ulykker og forstå hvorfor fokus på tungbilulykker og nestenulykker er sentralt i trafikksikkerhetsarbeidet
- b) kjenne til organisasjonene i arbeidslivet, herunder forsikringsordninger som ofte er knyttet til slike medlemskap
- c) kjenne til obligatoriske og frivillige pensjonsordninger for både ansatte og selvstendig næringsdrivende
- d) kjenne til de personlige belastninger en sjåfør kan bli utsatt for
- e) kjenne til betydningen av ergonomisk riktige arbeidsstillinger, og kunne gjøre rede for de vanligste årsaker til yrkesrelaterte helseproblemer hos sjåførere
- f) kunne gjøre rede for kostholdets betydning for god helse og kjenne til konsekvensene ved uregelmessige måltider og usunn ernæring
- g) kunne gjøre rede for konsekvenser ved bruk av tobakk, ulike typer rusmidler og bedøvende midler
- h) ha kunnskap om opptreden ved uhell og ulykker, og kunne iverksette nødvendige tiltak i forhold til ulykkestype gjennom å delta på kurs i ulykkesberedskap etter forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. kapittel 25
- i) være bevisst på faren for ufrivillig å bli innblandet i kriminell virksomhet knyttet til transport, og kunne ta forholdsregler for å forhindre dette.

Modul 2 består av 52 timer ved fullstendig grunnutdanning og 30 timer ved komprimert grunnutdanning. Gjennomført kurs i ulykkesberedskap utgjør syv timer opplæring i modul 2.

§ 44 *Mål og timeantall for modul 3 Kjøretøyteknikk og optimal bruk av tunge kjøretøy*

Etter gjennomført modul 3 skal eleven kjenne til tunge kjøretøyers konstruksjon, virkemåte og behov for vedlikehold. Eleven skal få demonstrert at kjøremåten har stor betydning for en sikker og optimal utnyttelse av kjøretøyet.

Modulen danner grunnlaget for elevens egen kjøring i modul 6.

Eleven skal

- a) kjenne til forskjellige motoralternativer, drivstofftyper, kraftoverføringsprinsipper mellom motor og hjul, hvordan disse er konstruert og virker og kjenne til forholdsregler ved bruk som vil gi en

sikker og optimal kjøring

b) kunne forklare oppbygning og virkemåte til ulike bremsesystemer, hvordan de skal vedlikeholdes og konsekvenser ved funksjonssvikt

c) kjenne kravene om å sikre tilstrekkelig veggrep ved bruk av riktige dekk og legge på kjetting

d) kjenne til bruk av øvrig sikkerhetsutstyr, herunder konsekvenser ved manglende tilpasning og vedlikehold av utstyret

e) kunne utføre kontroll og ettersyn av kjøretøyet og utstyret det har

f) kunne forklare hva riktig kjøreatferd og bevisst valg av transportformer har å si for økonomi og miljø.

Modul 3 består av 58 timer ved fullstendig grunnutdanning og 26 timer ved komprimert utdanning.

§ 45 Mål og timeantall for modul G4 Godstransportens vilkår

Etter gjennomført modul G4 skal eleven ha grunnleggende kunnskap om godstransport og vite hvordan transportoppdrag planlegges og gjennomføres i tråd med regelverket.

Eleven skal

a) kunne gjøre rede for godstransportens organisering og samfunnsmessige betydning

b) kjenne til lover, forskrifter, regler, avtaler og dokumenter innen godstransporten, og kunne bruke disse i sin riktige sammenheng

c) kjenne til kostnader knyttet til anskaffelse og drift av transportutstyr, og kunne vurdere en investering

d) ha kunnskap om hvordan ulike former for godstransport foregår nasjonalt og internasjonalt, og hvilke krav som stilles til planlegging og utførelse for at leveransen kan skje i henhold til avtale.

Modul G4 består av 48 timer ved fullstendig grunnutdanning og 22 timer ved komprimert utdanning. Ved utvidelse av yrkessjåførkompetanse fra persontransport til godstransport skal det gjennomføres 30 timer for fullstendig grunnutdanning og 14 timer for komprimert utdanning.

§ 46 Mål og timeantall for modul G5 Godstransport i praksis

Etter gjennomført modul G5 skal eleven kunne laste kjøretøyet og sikre lasten forskriftsmessig. Eleven skal kunne planlegge reelle transportoppdrag.

Eleven skal

a) kjenne til de viktigste prinsippene for lasting og lossing av ulike typer last og kunne beregne og plassere lasten slik at transporten kan gjennomføres på en sikker og forsvarlig måte

b) delta på kurs i sikring av last etter forskrift om trafikkopplæring og førerprøve 1. oktober 2004 nr. 1339 § 27-2

c) kunne planlegge transportoppdrag med ulike typer last, og utføre lasting og lossing på en sikker måte

d) planlegge to transportoppdrag som skal gjennomføres i modul 6, ett transportoppdrag med varedistribusjon og ett langtransportoppdrag, med varighet på til sammen ti timer ved fullstendig grunnutdanning og fem timer ved komprimert grunnutdanning og kompetanseutvidelse.

Modul G5 består av 40 timer ved fullstendig grunnutdanning og 20 timer ved komprimert utdanning. Gjennomført kurs i sikring av last utgjør syv timer opplæring i modul G5.

Ved utvidelse av yrkessjåførkompetanse fra persontransport til godstransport skal det gjennomføres 25 timer ved fullstendig grunnutdanning og 13 timer ved komprimert utdanning.

§ 47 Mål og timeantall for modul P4 Persontransportens vilkår

Etter gjennomført modul P4 skal eleven ha grunnleggende kunnskap om persontransport og vite hvordan transportoppdrag planlegges og gjennomføres på en sikker, effektiv og behagelig måte i tråd med regelverket.

Eleven skal

- a) kunne gjøre rede for persontransportens organisering og samfunnsmessige betydning, herunder det offentliges rolle og ansvar for tilstrekkelig transporttilbud til befolkningen
- b) kjenne til lover, forskrifter, regler, avtaler og dokumenter innen persontransporten, og kunne bruke disse i sin riktige sammenheng
- c) kjenne til de markedsmessige og økonomiske vilkår knyttet til persontransport på veg, og de vanligste betalings- og oppgjørsformene i bransjen
- d) kunne forberede nasjonale og internasjonale transporter, med særlig vekt på å ivareta de krav som stilles til planlegging, gjennomføring og etterarbeid.

Modul P4 består av 48 timer ved fullstendig grunnutdanning og 22 timer ved komprimert utdanning. Ved utvidelse av yrkessjåførkompetanse fra godstransport til persontransport skal det gjennomføres 30 timer for fullstendig grunnutdanning og 14 timer for komprimert utdanning.

§ 48 Mål og timeantall for modul P5 Persontransport i praksis

Etter gjennomført modul P5 skal eleven forstå betydningen av de krav som stilles til en yrkessjåfør i forhold til lastsikkerhet og service, herunder konsekvensene ved mangelfull utførelse. Eleven skal kunne planlegge reelle transportoppdrag.

Eleven skal

- a) forstå de viktigste prinsippene for forskriftsmessig lasting og sikring av passasjerer og gods, samt konsekvensene ved mangelfull utførelse
- b) kjenne til de krav og utfordringer som stilles til service og kundebehandling i persontransporten
- c) kunne planlegge ulike transportoppdrag, utføre lasting og lossing på en sikker måte og betjene bussens ulike tekniske og komfortmessige innretninger
- d) planlegge to transportoppdrag som skal gjennomføres i modul 6, ett med kjøring i rute og ett med turkjøring med varighet på til sammen ti timer ved fullstendig grunnutdanning og fem timer ved komprimert grunnutdanning og kompetanseutvidelse.

Modul P5 består av 40 timer ved fullstendig grunnutdanning og 20 timer ved komprimert utdanning. Ved utvidelse av yrkessjåførkompetanse fra godstransport til persontransport skal det gjennomføres 25 timer ved fullstendig grunnutdanning og 13 timer ved komprimert utdanning.

§ 49 Mål og timeantall for modul 6 Sikker atferd på veg

Etter gjennomført modul 6 skal eleven ha videreutviklet sin yrkessjåførkompetanse og kunne bidra til sikrere trafikk gjennom optimal kjøremåte.

Eleven skal

- a) kjenne til den risiko som er knyttet til bruk av store kjøretøy i transportoppdrag
- b) vise optimal utnyttelse av tunge kjøretøy
- c) gjennomføre to typer relevante transportoppdrag som er planlagt i modul 5, hvor eleven kjører på en måte som er sikker, effektiv, komfortabel og faglig korrekt
- d) utvikle selvinnsikt, risikoforståelse og evne til å vurdere sin egen kjøre- og yrkesmessige kompetanse.

Den individuelle kjøretreningen skal foregå på ulike typer veg og i forskjellig trafikkmiljø.

Modul 6 består av 44 timer ved fullstendig grunnutdanning og 24 timer ved komprimert utdanning. Den individuelle kjøretreningen gjennomføres som to timer optimal utnyttelse av tunge kjøretøy, deretter 15 timer transportoppdrag ved fullstendig grunnutdanning eller fem timer ved komprimert grunnutdanning. Til slutt gjennomføres en time selvstendig kjøring med optimal

utnyttelse av tunge kjøretøy. Ved utvidelse av yrkessjåførkompetanse fra persontransport til godstransport eller motsatt skal det gjennomføres 15 timer ved fullstendig grunnutdanning og 8 timer ved komprimert utdanning. Fem timer individuell kjøretrening skal gjennomføres som to transportoppdrag.

§ 50 Etterutdanningen

I etterutdanningen skal yrkessjåfører oppdatere, utdype og repetere kunnskap som er vesentlig for deres arbeid. Emnene skal hentes fra hovedmålene i grunnutdanningen, og det skal legges vekt på trafiksikkerhet og optimal kjøring.

Kapittel 9. Avsluttende bestemmelser

§ 51 Første gangs gjennomføring av etterutdanning for klassene D1, D1E, D eller DE

Person som etter § 3 tredje ledd unntas fra kravet om grunnutdanning og som har førerett i klassene D1, D1E, D eller DE som utløper i perioden fra og med 10. september 2011 til og med 10. september 2015 skal ha gjennomført etterutdanning første gang innen førerettens utløpsdato.

Person som etter § 3 tredje ledd unntas fra kravet om grunnutdanning og som har førerett i klassene D1, D1E, D eller DE som utløper før 10. september 2011 eller etter 10. september 2015 skal ha gjennomført etterutdanning første gang og fått utstedt bevis for yrkessjåførkompetanse innen utgangen av

- a) 2011 når føreretten har utløpsdato i 2008 fra og med 10. september i 2008
- b) 2012 når føreretten har utløpsdato i 2009
- c) 2013 når føreretten har utløpsdato i 2010
- d) 2011 når føreretten har utløpsdato i 2011 men før 10. september
- e) 2015 når føreretten har utløpsdato i 2015 fra og med 11. september
- f) 2014 når føreretten har utløpsdato i 2016
- g) 2015 når føreretten har utløpsdato i 2017
- h) 2014 når føreretten har utløpsdato i 2018

§ 52 Første gangs gjennomføring av etterutdanning for klassene C1, C1E, C eller CE

Person som etter § 3 tredje ledd unntas fra kravet om grunnutdanning og som har førerett i klassene i C1, C1E, C eller CE som utløper i perioden fra og med 10. september 2012 til og med 10. september 2016 skal ha gjennomført etterutdanning første gang innen førerettens utløpsdato.

Person som etter § 3 tredje ledd unntas fra kravet om grunnutdanning og som har førerett i klassene C1, C1E, C eller CE som utløper før 10. september 2012 eller etter 10. september 2016 skal ha gjennomført etterutdanning første gang og fått utstedt bevis for yrkessjåførkompetanse innen utgangen av

- a) 2012 når føreretten har utløpsdato i 2009
- b) 2013 når føreretten har utløpsdato i 2010
- c) 2014 når føreretten har utløpsdato i 2011
- d) 2012 når føreretten har utløpsdato i 2012 men før 10. september
- e) 2016 når føreretten har utløpsdato i 2016 fra og med 11. september
- f) 2015 når føreretten har utløpsdato i 2017
- g) 2016 når føreretten har utløpsdato i 2018

§ 53 *Første gangs gjennomføring av etterutdanning for førere med utenlandsk førerett som kan gjennomføre etterutdanning i Norge*

Person som har utenlandsk førerett og som etter § 7 tredje ledd kan gjennomføre etterutdanning i Norge skal ha gjennomført etterutdanning og fått utstedt bevis for yrkessjåførkompetanse innen 10. september 2013 for klassene D1, D1E, D og DE og innen 10. september 2014 for klassene C1, C1E, C og CE.

§ 54 *Gebyr*

Ved gjennomføring av prøve, utstedelse og fornyelse av bevis for yrkessjåførkompetanse betales gebyr etter gjeldende satser for teoretisk prøve og produksjon av førerkort i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. § 14-2. Tilsvarende gjelder ved utstedelse av bevis etter utvidelse av yrkessjåførkompetanse.

Person som unnlater å møte til avtalt prøve må betale gebyr med mindre prøven ble avbestilt senest to virkedager før avtalt prøvetidspunkt. Gebyr må være betalt før nytt prøvetidspunkt kan bestilles.

Selv om fristen for avbestilling er utløpt kan gebyr for unnlatt oppmøte frafalles av regionvegkontoret dersom det fremlegges legeattest eller dokumentasjon for andre forhold som gjør det rimelig å frafalle gebyret.

§ 55 *Dispensasjoner*

Vegdirektoratet kan gjøre unntak fra forskriften.

Regionvegkontoret kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra forskriften.

§ 56 *Ikrafttreden*

Forskriften trer i kraft i straks.

Vedlegg 1– Særskilt bevis for yrkessjåførkompetanse

§ 1 *Fysiske egenskaper, kontroll av standard*

De fysiske egenskaper ved yrkessjåførbeviset skal være i overensstemmelse med ISO 7810 og ISO 7816-1. De metoder som anvendes for å kontrollere at yrkessjåførbevisets egenskaper oppfyller de internasjonale standardene skal være i samsvar med ISO 10373.

Beviset skal inneholde sikkerhetslementer som skal utelukke risiko for forfalskning og manipulasjon og avsløre slike forsøk. Sikkerhetsnivået skal minst tilsvare sikkerhetsnivået på førerkortet.

§ 2 *Utforming*

Yrkessjåførbeviset skal ha to sider og være utformet i samsvar med bestemmelsene i dette vedlegget jf. EØS avtalen vedlegg XIII nr. 36 a (direktiv 2003/59/EF) om grunnleggende kvalifikasjonskrav og etterutdanningskrav for førere av visse kjøretøy, som benyttes til person- eller godstransport på veg, og om endring av Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 samt Rådets direktiv 91/439/EØF og om opphevelse av Rådets direktiv 76/914/EØF og de tilpasninger som følger av EØS - komiteens beslutning nr. 64/2006.

§ 3 *Målform*

Yrkessjåførbeviset utstedes på begge målformer.

§ 4 Yrkessjåførbevisets forside

Yrkessjåførbevisets forside skal ha blå bakgrunn. Ordet yrkessjåførbevis og Norge eller yrkessjåførprov og Noreg trykkes med store bokstaver. Nasjonalitetsmerket N omgitt av en ellipse trykkes i svart.

Bevisets spesifikke opplysninger skrives på bokmål eller nynorsk og nummereres som følger

1. innehaverens etternavn
2. innehaverens fornavn
3. innehaverens fødselsdato og fødested
4. a) utstedelsesdato
- b) utløpsdato
- c) angivelse av utstedende myndighet
- d) referansenummer
5. a) førerkortnummer
- b) bevisets løpenummer
6. fotografi av innehaveren
7. innehaverens underskrift
9. de førerkortklasser hvor innehaveren har gyldig yrkessjåførkompetanse
10. fellesskapskode 95

Fødested angis i førerkortregisteret, men angis på yrkessjåførbeviset med en strek.

Betegnelsen yrkessjåførbevis på de øvrige fellesskapspråkene og betegnelsen EØS-modell trykkes i blått på en slik måte at det utgjør bevisets bakgrunn.

§ 5 Yrkessjåførbevisets bakside

Yrkessjåførbevisets bakside skal ha blå bakgrunn. Av bevisets bakside skal det fremgå gjennom fellesskapskode 95 for hvilke førerkortklasser innehaveren innehar yrkessjåførkompetanse og når kompetansen utløper.

Bevisets bakside skal inneholde en forklaring på de nummererte rubrikkene på bevisets for- og bakside.

§ 6 Modell for yrkessjåførbevis

11.	9.	10.
	C1 	
	C 	95(2014-09-10)
	D1 	95(2013-09-10)
	D 	95(2013-09-10)
	C1E 	95(2014-09-10)
	CE 	
	D1E 	
	DE 	
		

1. Etternavn
2. Fornavn
3. Født dato og land
4a. Utstedt
4b. Gyldig til
4c. Utstedt av
4d. Referansenummer
5a. Førerkortnummer
5b. Løpenummer
10. Fellesskapskode og utløpsdato